

THESES XLVI.

Veritas obiectiva futurorum sub conditione est proprius terminus scientiae mediae.

« Obiectum scientiae mediae est ipsa obiectiva veritas actuum, qui libere elicentur a voluntate creata, si in certis adiunctis constituerit; non autem huiusmodi actus sub conditione libere futuri sive in se necessarii sive in antecedentibus decretis divinis determinati a Deo cognoscuntur. »

Modus, quo liberi actus sub conditione futuri obiectum divinae scientiae constituuntur, intelligendus est ex principiis circa ipsam praescientiam Dei iam demonstratis. Potest enim praesens quaestio fere ex iis solis finiri, quae in superioribus dicta sunt de cognitione liberorum actuum absolute futurorum.

1º Patres ubicumque agunt de his liberis conditionatis, rationem cur et quomodo Deus ea cognoscat, non adferunt aliam quam infinitam perfectionem divinae scientiae; hac vero supposita habent tamquam per se evidens, nihil eorum, quae forent sub conditione, subtrahi divinae scientiae; adeoque ex parte termini supponunt obiectivam veritatem determinatam, et cognoscibilitatem. « Cui praescientiam tollis (conditionatorum), aufers et divinitatem; » « liberam electionem (quae foret hominis morte praerepti) per vim praesciam habet cognitam; » « huiusmodi futurum aequem ac praeteritum Deus cognoscit; » « futura peccata (quae homo si concederentur divitiae, esset commissurus) Deo tamquam praesentia sunt; » sicut potentia Dei (ad hominem morte praeripiendum), ita scientia malorum (si homo diutius viveret) « non nisi perversissime et insanissime negatur » Hieronym. Nyssen. Nemes. August. II. cc. (supra). Hinc vides, Patres omnino in eodem censu habere, relate ad scientiam Dei, sub conditione futura quae actu numquam erunt, atque absolute futura; utramque appellant *praescientiam, praescientiam futuri, praesentiam futuri sub divino conspectu*. Quo ergo abeunt strophae toties recantatae, veteribus sufficientem visam esse distributionem in

scientiam visionis et simplicis intelligentiae? Videlicet visum est Patribus, numquam futuros homines, qui concedentes visionem futurorum non etiam sub ea comprehenderent scientiam futurorum sub conditione; propter rei igitur evidentiam non putabant necessariam distinctionem praescientiae in duplex membrum.

Sane praescientia actuum liberorum, quorum causa eliciens in actu primo non est determinata ad hunc actum secundum sed indifferens ad utrumlibet, intelligi non potest, quin simul intelligatur scientia futuri sub conditione. Ex declaratione huius habitudinis conditionate futurorum ad absolute futura constabit obiectiva veritas et cognoscibilitas huiusmodi conditionatorum.

Dum voluntas sub certis conditionibus actus primi constituta libere elicit hunc determinatum actum secundum, determinate verum est et ab aeterno erat verum, voluntatem elicere hunc actum, quamvis posset eum non elicere vel elicere alium. Ergo etiam *ratione prius*, quam supponatur ea voluntas in his conditionibus re ipsa constituta, determinate verum est: si ea voluntas constitueretur sub his conditionibus, eliceret hunc actum, quamvis posset eum non elicere vel elicere alium. Nec ullo modo potest concipi determinata veritas propositionis absolutae e. g. Petrus in his adiunctis libere peccabit, cum utique posset non peccare, quin simul intelligatur *ratione prius* determinata vera conditionata: si Petrus constitueretur in his adiunctis, libere peccaret. Repugnat enim evidenter, ut verum sit, Petrum verificatis his adiunctis libere reipsa negatur esse Christum, et non sit *ratione prius* verum, quod si haec adiuncta verificantur, negaret Christum. Sicut ergo hoc ipso, quod Petrus in adiunctis huius actus primi constitutus reipsa libere peccat, iam ante existentiam actualem peccati ab aeterno obiectivam veritatem habebat *propositio absoluta*: Petrus constitutus in his adiunctis peccabit; ita antecedenter ad hypothesis actualis constitutionis in his adiunctis et reipsa futuri peccati, habebat veritatem obiectivam *propositio conditionata*: si Petrus constitueretur in adiunctis huius actus primi, peccaret. Quamvis proinde Deus non permisisset

Petrum constitui in adiunctis huius actus primi, et ita peccatum numquam fuisset absolute futurum; mansisset tamen veritas propositionis conditionatae: si Petrus constitueretur in adiunctis huius actus primi, peccaret. Iam vero perfectio infinita divinae scientiae ex sua intima ratione determinata est ad cognitionem omnis veri. Sicut ergo Deus infinite praescientiae ab aeterno cognoscit, quem inter omnes actus possibles creata voluntas in talibus adiunctis sit electura, quia ab aeterno verum est, quod hunc talem actum eligit, quamvis aequa posset eligere alium (th. XLII. XLIII. n. III.); ita eadem infinite scientiae cognoscit, quem actum inter omnes possibles creata voluntas esset electura, si in talibus adiunctis constitueretur, quia verum est, quod hunc potius quam alium eligeret.

2º Sine consideratione habitudinis ad absolute futura declarari solet obiectiva veritas in propositionibus enuntiantibus actus liberos, qui sub conditione aliqua forent. Quod in duabus propositionibus conditionatis contradictoriis enuntiatur: si Petrus constitueretur in his adiunctis actus primi, in quibus ab eius libertate penderet peccare vel non peccare, Petrus peccaret, Petrus non peccaret; ex his inquam duobus enuntiatis unum est determinate verum, alterum determinate falsum. Neque sane potest esse utrumque verum neque utrumque falsum; vel enim peccaret vel non peccaret, non autem posset simul et sub eodem respectu peccare et non peccare. Illud quod faceret, esset determinate hic actus peccati vel determinate negatio peccati; actus enim indeterminatus esse non potest. Est ergo unum ex duobus determinate verum, et alterum determinate falsum; licet intellectui finito non constet, quoniam ex duobus sit verum, quoniam falsum. At intellectus infinitus ex ipsa sua perfectione absoluta necessario cognoscit omne verum, ut obiective se habet. Ergo etiam cognoscit, quoniam ex illis duobus sit verum, quoniam falsum.

3º Si haec ita sunt, nonne tolli videtur ipsa libertas creata, ad cuius explicationem et conciliationem cum infallibili providentia Dei diligentiores considerationem scientiae mediae potissimum necessariam esse dicimus? Haec

difficultas exclusa est iis omnibus, quibus in thesibus superioribus demonstravimus libertatis nostrae integratatem sub infallibili *scientia visionis*. Veritas ab aeterno cognoscibilis liberorum actuum tam eorum, qui forent sub conditione quam absolute futurorum, consistit in ipsa libera electione voluntatis et in existentia liberi actus; sed in existentia pro diverso statu *absoluta* aut *hypothetica*, sicut verum ipsum est diversum. Quia voluntas libere ponit hunc actum, vera est et cognoscitur ab aeterno positio huius actus pro hoc tempore; et si voluntas, ut potest, poneret alium actum, hic aliis eodem modo ab aeterno cognosceretur. Quia voluntas libere ponet hunc actum, si constitueretur in his determinatis conditionibus, vera est et cognoscitur ab aeterno positio huius actus *futura sub hypothesi*, si voluntas constitueretur in his conditionibus; et si sub hypothesi horum adiunctorum voluntas, ut posset, se determinatura foret ad actum alium, aequa vera esset et cognosceretur sub eadem hypothesi positio huius alterius actus. Unde habitudo, quam in superioribus thesibus demonstravimus actuum liberorum absolute futurorum ad *scientiam visionis*, eadem intercedit inter actus qui forent sub conditione, et inter *scientiam medium*. Videlicet *ratione prior* concipi debet tamquam terminus scientiae obiectiva veritas, quod actus sub tali conditione futurus esset, quam terminatio divinae scientiae ad ipsum hunc actum; propterea non haec scientia Dei est causa, ut actus foret, sed veritas liberi actus sub conditione futuri est ratio, cur talis sit terminatio scientiae. Quare non solum a mea libera electione pendet, ad qualem meum actum liberum (inter eos omnes, ad quos libertas sive per se sive elevata et confortata per gratiam extenditur) aeterna scientia visionis terminetur; sed pendet ab eadem mea libertate, ad qualem actum ex omnibus mihi liberis sub hypothesi, si constituerer in talibus conditionibus actus primi, scientia media referatur. Infallibilis ergo scientia Dei, quid homo sub quavis conditione, si in ea constitueretur, acturus esset, non magis officit libertati quam infallibilis visio, quid homo verificata conditione reipsa acturus sit.

Posset aliquis querere, quomodo actus qui foret sub conditione, possit dici in potestate liberi arbitrii, quando hic actus et hoc liberum arbitrium re ipsa numquam erunt; sed tantum essent, si conditio poneretur. In hac speciosa obiectione fallaciter confunditur absolute futurum cum eo, quod solum foret sub certis conditionibus numquam verificandis. Assumitur scilicet in obiectione potestas arbitrii et dependentia actus realiter existens, quae sane contradictionem involvit, si liberum arbitrium numquam erit. At nobis agitur de potestate indifferentiae, quam *haberet* liberum arbitrium, si existeret et constitueretur in certis adiunctis actus primi; et de dependentia actus, quae in ea hypothesi *esset*. Hanc potestatem et hanc dependentiam actus et liberam electionem quae tum *essem*, dicimus cognosci a Deo, non autem potestatem, dependentiam, et electionem quae realiter est et *existit*.

Similis est fallacia in altera difficultate, qua solet dici: huiusmodi actus liber qui foret sub conditione, nihil est in se ut patet, nihil est in causa, nisi admittatur decretum divinum, quod antecedenter ad liberam electionem creatae voluntatis praedefiniat hunc actum, ut *essem*, si conditio verificaretur. Si ergo Deus dicitur citra huiusmodi decretum cognoscere actum in se, dicitur Deus cognoscere nihil. Hoc argumentum probat optime, quod probatione non indiget, talem actum (in eo signo, quo cognoscitur per scientiam medium) non existere realiter, nec esse absolute futurum; at non probat, quod talis actus etiam nihil foret in se, si verificaretur hypothesis actus primi proximi. Deus non dicitur cognoscere actum ab aeterno existentem nec existentem pro aliqua temporis differentia; sed cognoscit, quod actus ille realiter nihil est et realiter nihil erit, nisi verificetur aliqua hypothesis; et quod *essem* aliquid, scilicet ipse liber actus in se, si hypothesis verificaretur. Realitas actualis et obiectum formale divinae intellectus sicut in omni alia ita et in hac scientia, de qua nunc agimus, est ipsa divina essentia, quae ut idea et representatione infinita omnis veri divino intellectui exhibit omne verum non solum realiter aliquando existentium, sed etiam

possibilium, et eorum quae in se possilia sub aliqua conditione realiter existerent. Quod non ita intelligi debet, ac si divina essentia *a priori* necessario exhiberet intellectui has determinatas existentias contingentes sive ut reales sive ut futuras sub conditione; hoc enim posito iam existentiae necessariae et non contingentes essent; sed essentia divina exhibit intellectui divino omne verum, ut obiective se habet; unde veritas existentiarum contingentium, quae sive realiter aliquando sunt sive sub conditione forent, non potest determinate exhiberi nisi consequenter ad suppositionem, quod sunt vel forent pro aliqua temporis differentia vel sub aliqua conditione. (Cf. th. XXXVII. XLII.)

4º Denique de decretis illis divinis *subjective absolutis* et *obiective conditionatis*, quibus Deo opus esse aliqui dicunt ad cognitionem actuum liberorum sub conditione futurorum, quid sentiendum nobis videatur, satis constare potest ex dictis in th. XLIII.

a) Non minus repugnat sanctitati et bonitati Dei decretum antecedens ex obiecto conditionatum, quo decernat, ut fieret sub hypothesi actus inseparabilis a pravitate peccati, quam repugnat antecedentia simpliciter absoluta decreta ad praedefiniendos actus inseparabiles a ratione peccati. Iam vero Patres plerumque de hac media scientia Dei agunt, quatenus habet pro termino peccata, quae sub aliqua hypothesi committerentur. Omnino ergo tenendum est, citra huiusmodi decreta dari aliquam scientiam liberorum actuum, qui sub conditione forent. Quod si concedendum est, iam in omnibus actibus sub conditione futuris eadem est ratio cognoscibilitatis in se ipsis.

b) Universim huiusmodi decreta absolute antecedentia et praedefinientia actum liberum repugnat ex parte termini, quia actus qui dicitur liber, iam liber non *essem*. Praefinitiones enim huiusmodi simpliciter omnem praescientiam et scientiam conditionatorum antecedentes necessario constituunt intrinsecus in actu primo proximo creatae voluntatis aliquid, cui absolute repugnet, ut voluntas actum praedefinitum non eliciat; hoc autem posito tollitur voluntatis indifferentia activa ad utrumlibet in actu primo, atque

adeo excluditur libertas ad actum secundum. Tum repugnantiam praedefinitionis actuum inseparabilium a ratione peccati tum exclusionem libertatis, si statuantur praedefinitiones absolute antecedentes scientiam conditionatorum, probatam habes in thesi commemorata XLIII.

c). Christus Dominus exprobrat Galilaeis Matth. XI. 21. imponentiam ex eo, quod Tyrri poenitentiam acturi fuissent, si eis concessa fuissent auxilia, quibus resistebant Galilaei. At exprobationi huic nullus est locus, si praeter eadem auxilia quibus ambo consentire et ambo resistere possint, additur pro Tyriis decretum independens ab eorum voluntate, quo praedeterminarentur ad poenitentiam ita, ut vi huius praedeterminationis repugnaret poenitentiam non sequi; dum interim haec praedeterminatio, sine qua dicitur impossibilis actus secundus poenitentiae, Galilaeis negatur, imo eis datur praedeterminatio ad entitatem actuum imponentiae (1). Ergo ut locum habeat haec Christi veritatis aeternae exprobratio, necesse est dicere, sub iis conditionibus, sub quibus Tyrii aequae ac Galilaei resistere potuissent, Deum cognoscere Tyrios non restituros sed consensuros fuisse; non ergo in huiusmodi decreto praedefiniente consensum cognoscit Deus consensum liberum, qui foret sub illis conditionibus, sed solum eo, quia verum est, quod esent libere consensuri.

Ceterum si asseritur, voluntatem creatam nihil velle posse nisi ad actum praedeterminetur et applicetur opera:

(1) Rem hanc Nicolaus Martinez opportune illustrat. « Si quis ita loqueretur: muri Romani fortiores sunt aree Mantuana, quia iisdem tormentis bellicis, quibus illi resistunt, haec vinceretur, intellige tamen, quod arx Mantuana quateretur globis quadraginta librarum, muros autem Romanos quasi solo exploso pulvere tormentario; certe irridendus eset, et loqui per iocum putaretur. Ita Christus Dominus locutus est iuxta explicationem adversariorum. O Galilaei duros estis Tyriis, quia eisdem virtutibus, quibus vos resistitis, illi cederent et vincerentur; intellige tamen, illos cessuros fuisse virtuti praedicationis meae addita praemotione physica praedeterminante irresistibiliter ad fidem, qua praemotione vos caretis; nec solum caretis, sed et praedeterminatione contraria estis irresistibiliter praedeterminati ad actum infidelitatis secundum suam entitatem » Martinez de Scientia Dei Controvers. III. disp. III. sect. 4.

tione Dei, cui resistere non potest; non intelligo, cur nonnulli huius opinionis theologi necessaria putaverint illa decreta divina *subjective absoluta et obiective conditionata*, ut ipsi loquuntur. Illa enim sententia admissa evidens est, absque ullis actualibus decretis esse in Deo hanc et non aliam scientiam *simplicis intelligentiae* relate ad actus voluntatum creatarum: ad quos actus volvendo praedeterminare voluntatem creatam, illi erunt; ad quos non praedeterminavero, illi non erunt; sicut eadem scientia *simplicis intelligentiae* Deus cognoscit e. g.: si volvendo mentem creatam illustrare tali lumine et voluntatem excitare tali motione supernaturali, erit talis cogitatio et talis affectio indeliberata; et sine hoc lumine et hac motione cogitatio et affectio supernaturalis non erit. Disputatio itaque de huiusmodi decretis parum videtur proficia, sed totum eo tandem revocatur, utrum actus primus proximus sit indifferens (*indifferentia activa*) ad utrumlibet, ut in superioribus satis declaravimus. Quod si admittitur, iam sub conditione, si voluntas constitueretur in hoc tali actu primo, actus secundus liber non sequitur infallibiliter nisi ex suppositione, quod voluntas libere ad eum se determinatura esset. Ideo hic determinatus actus secundus liber, qui foret sub conditione, e. g. quod Petrus, si constitueretur in tali actu primo, peccaret infallibiliter ita, ut oppositum repugnet, cognoscibilis non est, nisi in se ipso, quod scilicet cognoscitur ipsa libera determinatio, quae in illis adiunctis foret; nec aliud est reliquum, quam ut haec conditionata veritas actus in se admittatur, vel contra doctrinam ex Scriptura et Patribus et sensu ac consensu christiano in superiori thesi demonstratam negetur Deo infallibilis cognitio liberorum actuum, qui forent sub conditione. Vide Suarez Opusc. De scient. futur. I. II. c. 4. n. 13. sq.; c. 7. n. 15. sq.; Lessium De gratia effic. c. 20. n. 7. 8; Didac. Ruiz De scient. Dei disp. 75; Bastidam in Congreg. XXXV. (apud Livin. de Meyer. Hist. de Auxil. I. V. c. 47.).